

qualitat», aforisme de Fages de Romà (*Cartilla R.*, 1849, 94.3), que la versió valenciana de 1853 canvia en *vinyaire* (p. 79.6f.). També en alguns llocs es diu *vinyaire*, en el Cardener («Cal Diable és una barraca de *biñárra*» Clariana, 1964). *Vinyador* (ocell), *DAG.*

Com a collectiu, s'han usat molt *vinyar*, *vinyal*, *vinyer* etc., però el més antic és *vinyet*, en consonància amb el cast. *viñedo* [1495], port. *vinhedo*, it. *vigneto* [S. XIII], tots ells provinents del ll. VINĒTUM, si bé adaptats a la palatal de VINEA > *vinya*: resta *vinet* en un doc. del S. xv citat pel *DAG.*; però en general hi ha *-ny*: «fo passat dellà lo castell de Copliure, per lo *vinyet* d'aquell castell», Desclot (v, § 143; iv, 154.2); *vinyet*, 2.ª meitat S. XIII (*BABL* vii, 47, text en *llauró*). «Pus disets mal d'aysò qui-s deu lausar, / força-m rasó qu'eu lo bé e-l mal dia: / ben del estiu qui-ns dóna lo menyar, / e mal d'ivern, qui tol e no darie; / e si pels troncs flors ne fruit no nexia, / ne per los camps l'estiu no fes granar, / e -l bon *vinyet* no-ns donàs lo *vin* clar, / eu cresi ben que res nat no viuria», Jacme Marc.

En particular, era tradicional parlar del *vinyet* d'un castell o fortalesa; i això ha quedat amb referència a poblacions que havien estat places fortes: *el Vinyet* de Solsona (1964), és una gran estesa de camps conreats, i alguna vinya, uns quants km. entorn de Solsona en la seva altiplanície; hi ha *El Vinyet* de Sitges (amb el Santuari de la M. d. D. del *Vinyet*, a l'O. de la vila); *Es Vinyet* a la rodalia de Felanitx (dividit en partides: *es viñát des Rafal*, *es v. de sa Grava* a la carretera d'Albocàsser), 1964. Sobre els noms del 'vinyet' entorn dels Pir. orientals serà útil tenir en compte les dades medievals que aplega Aebischer en l'estudi que després veurem sobre *vinyòvol*, -*ògol*, especialment a la p. 154.

Sobretot del N. i d'alguna comarca del S. és el seu concurrent *vinyer* (d'acord amb oc. ant. *vinhier*, o també oc. ant. *vinhal*). El *vi<n>yer* de Toluges, a. 1305 (*RLR* vii, 47). A Ortafà la part plana del terme que toca amb el de Palau del Vidre en diuen *al biñé* de Palau; a Rigardà hi ha *al biñé* de Gloriantes (a la banda del terme propera a aquest poble dels Aspres), amb la característica *yy* geminada tan singular del rossellonès (1960). Però també cap a Val.: *Pla del biñé* a Figueroles d'Alcalatén (1961).

Vinyat [dicc. Aguiló] és viu en el Montseny, d'on és peculiar: «en aquells *biñats* hi ha el Molt d'En M.» Fogars de Montclús (1931). *Vinyal* [*DAG.*; *BDC* xx, 49] (cf. l'argòtic *la vinyals* 'la dona', *BDC* vii, 65, per a l'origen del qual, veg. MLWagner, *Notes Ling. sur l'argot Barc.*); *vinyala*; *vinyar* [Lab. 1884, *DAG.*]. Més amunt hem citat els noms de lloc *Vinyal*, *Vinyassa*, *Vinyola*, *Vinyeta*, *Vinyeda*. *Vinyeta* (dibuix) [Lacav., *DAG.*], deu ser manllevat del fr., on *vignette* ja apareix amb aquest sentit c. al S. xvi, i s'explica per l'ornament freqüent dels llibres amb figures de pàmpols i sarments; d'altra banda a l'Alta Cerdanya és 'berenedeta': «avant d'aller aux champs, ils emportent toute la *brena* (vivres) nécessaire: à chaque heure on les voit faire *bignette* (manger)», EBrousse (*La Cerdagne Fr.*, 50

58). *Vinyetar*. *Vinyetó*. *Vinyot*.

Es oportú notar ací que el nom del poble de *Vingrau* [*biñgráu*, 1960] a les Corberes [*Vingrad*, 981] prové del germ. WINGARD 'vinya' (una mica romanitzat com VINGRAD amb influència de GRADUS i VINEA): a.-al. ant. *wingart*, ags. *wingearde*, b.-al. ant. *wingardo*, esc. ant. *vingarð*, gòt. *weinagards*, angl. mod. *vinyard*, compostos amb el mot corresponent a l'al. *garten*, angl. *yard* 'hort'. Com ja tinc publicat temps ha. Si *AlcM* en lloc de l'apriorisme negligent d'EGuiter es deixés guiar pels estudis seriosos d'Alart i els meus, no hauria caigut en l'error de cercar-hi un NP: desorientat per un nom *Evingad*, que li indica aquell, d'un doc. que no té res a veure amb el poble de *Vingrau* ni amb el seu nom. Altrament, aquest poble, encara que fronterer i quasi català, ja és llenguadocià més aviat que de la nostra llengua. Arcaic germanisme que sumantse (junt amb mots com *llaca*, *tri(II)a*, *parra*, *salanca* etc.) amb el magne problema de *vinyòvol* ajuda a mostrar la importància i originalitat de la nomenclatura *vinyatera* entorn de les Corberes.

Amb el gr. *οἴνος* 'vi', germà del mot llatí, s'han format compostos savis amb *eno-* prefixat (molts ja en *SLitCosta* 1868): en particular *enologia* [*DOrt.* 1917], *enològic* [id], *enòleg*.

Vinyòvol o *vinyògol* 'vinyater', mot del mateix origen que el fr. *vignoble* 'vinya, vinyar', i el llgd. i prov. *vinobre*, *vinoble*, amb les seves variants *vinòvol*, *vinhogol* i d'altres. L'origen i la història general i semàntica, d'aquest mot, forma el tema d'un dels grossos i difícils problemes de la lingüística romànica; en el qual es dona el cas (massa freqüent) que el testimoni —decisiu— del català a penes s'ha tingut en compte.

Es una paraula més documentada en l'antic Llenquadoc que enlloc, i que a França té més correntment el sentit de vinya, però també en alguns llocs el de 'vinyater'. Encara que l'existència d'una íntima connexió amb *vinya* i amb els mots romànics VĪNUM i VĪNEA és evident, la formació del mot, la forma de la seva derivació i els seus dos significats, constitueixen un problema difícil; en definitiva la solució més probable és que es tracti d'una base romànica VĪNDĪFORUM, llatinització del gr. *οἴνοφορος* greco-llatí *oenōphōrus*, que designaren alhora un territori que produïa vinya, un receptacle de vi i també una persona que portava vi; essent compost del gr. *οἴνος* 'vi', i havent estat molt usat el mot a Roma i el seu imperi, és natural que s'hi canviés OENO-, gr. *οἴνο-*, en el ll. *vino-*; després el mot prengué la *-ny-* del seu sinònim *vinya*, i la terminació rara *-or* fou canviada en la freqüent *-ol*, com en CRISTOPHÖRUS > *Cristòfol*, TEMPORA > *temples*, ANCHORA > *àncola*, CREMASTER > *cremascle*, CITHARA > *cítola* etc.; solució que té, entre altres, l'avantatge de partir de mots ben documentats en llatí i en grec, car també VINOFORUM està documentat en glosses, i documentat en sentits ben semblants als dos que presenta el tipus *vinyòvol* en romànic. □ 1.ª doc.: *vinòval*, 1111; *vinyògol*, 1264; *vinyòvol*, 1344.

«12 mancusadas de meo avere et una vinea qui est